

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/52906,W-Krakowie-wreczono-Krzyze-Wolnosci-i-Solidarnosci.html>
27.04.2024, 20:14

W Krakowie wręczono Krzyże Wolności i Solidarności

Uroczystość w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia”

W Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” IPN w Krakowie odbyła się 4 czerwca 2018 r. uroczystość wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności. Prezydent RP przyznał zaszczytne odznaczenia dwudziestu osobom (dwóm pośmiertnie) za zasługi w działalności na rzecz niepodległości i suwerenności Polski oraz respektowania praw człowieka w PRL.

W imieniu głowy państwa, Krzyże przekazał osobom wyróżnionym dyrektor Oddziału IPN w Krakowie, dr hab. Filip Musiał. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę, że największą grupę wśród odznaczonych stanowią działacze związani z duszpasterstwem ludzi pracy w Mistrzejowicach, a

ceremonia odbywa się w rocznicę wyborów 4 czerwca 1989 r., gdy rozpoczynał się kolejny etap drogi Polaków do wolności oraz w roku stulecia odzyskania przez Rzeczpospolitą niepodległości. Krzyż Wolności i Solidarności nawiązuje zresztą symboliką do przedwojennego Krzyża Niepodległości, wręczanego osobom, które szczególnie zasłużyły się dla odrodzenia ojczyzny.

W imieniu odznaczonych podziękowania złożył Kazimierz Cholewa, prezes Towarzystwa Parku im. Jordana.

Oto krótkie biogramy osób, które zostały odznaczone.

Ksiądz Jan Bielański

Wyświęcony w 1963 r.; budowniczy kaplicy i punktu katechetycznego na osiedlu Bronowice Nowe w Krakowie, a także współorganizator i uczestnik pieszych pielgrzymek mieszkańców Nowej Huty, odbywających się pod egidą opactwa cystersów w Mogile, za co został objęty przez SB czynnym rozpracowaniem operacyjnym. Jeden z duszpasterzy, zapewniających opiekę duchową i wsparcie pracownikom ówczesnej Huty im. Lenina. Po wprowadzeniu stanu wojennego współorganizator punktu informacyjnego w parafii w Bieńczycach oraz akcji wsparcia materialnego dla internowanych i ich rodzin. Nakłaniany do współpracy z SB, kategorycznie odmówił, podpisując własnoręcznie sporządzone oświadczenie, że nigdy nie będzie szkodził ojczyźnie, Bogu i Kościołowi.

Kazimierz Cholewa

Współorganizator struktur NSZZ „Solidarność” w krakowskim handlu i usługach, członek władz związku, m.in. przewodniczący komisji zakładowej w PSS „Społem” Oddział Podgórze. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał działalności związkowej, brał czynny udział w kolportażu wydawnictw drugiego obiegu, a także współorganizował demonstracje antykomunistyczne w Krakowie i Nowej Hucie, za co 16 maja 1983 r. został zatrzymany, a następnie postawiono mu zarzuty karne. Ostatecznie postępowanie prowadzone przez Prokuraturę Wojewódzką w Krakowie warunkowo umorzono, ale jednocześnie został dyscyplinarnie zwolniony z pracy.

Andrzej Karol Gancarczyk

Związany z Duszpasterstwem Ludzi Pracy przy kościele pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Mistrzejowicach. Będąc listonoszem, zajmował się kolportażem materiałów podziemnych, współpracując z Konfraternią Robotniczą mistrzejowickiego duszpasterstwa, a także duszpasterstwa prowadzonego przez dominikanów w Krakowie. Stał na czele komitetu kierującego strajkiem listonoszy w Krakowie w marcu 1989 r., a następnie uczestniczył w odtwarzaniu struktur NSZZ „Solidarność” na Poczcie Polskiej, wchodząc w skład Komisji Zakładowej Pracowników Poczty Polskiej Regionu Małopolskiego.

Jan Jarczyk

Współorganizator NSZZ „Solidarność” w Zakładach Metalurgicznych w Trzebini, członek

Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność”, wybrany przewodniczącym komisji zakładowej ZMT. Po wprowadzeniu stanu wojennego internowany i osadzony w więzieniu w Strzelcach Opolskich, a następnie w Ośrodku Odosobnienia w Kokotku. Zwolniony z internowania 29 kwietnia 1982 r.

Zdzisława Maria Jurczak

Uczestniczka strajku w marcu 1971 r. w Andrychowskich Zakładach Przemysłu Bawełnianego „Andropol”, za co została zwolniona z pracy. Od 1980 r. związana z NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego działała w podziemnej „Solidarności” w Andrychowie i Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej Regionu Śląsko-Dąbrowskiego (1984-1986), a następnie w Delegaturze Regionu Śląsko-Dąbrowskiego umiejscowionej przy kościele św. Joachima w Sosnowcu (1986-1989). Kolporterka pism podziemnych, uczestniczka akcji pomocy materialnej dla osób represjonowanych i ich rodzin.

Czesław Paweł Kołodziejczyk

Współorganizator NSZZ „Solidarność” w Zakładach Metalurgicznych w Trzebini, członek Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność”, wybrany przewodniczącym Komisji Wydziałowej w Zakładzie Doświadczalnym ZMT i członkiem Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” ZMT. Z ramienia Międzyzakładowego Komitetu Robotniczego uczestniczył także w pracach nadzorczych nad rozwijającymi się strukturami NSZZ „Solidarności” w chrzanowskich zakładach pracy. Po wprowadzeniu stanu wojennego internowany, osadzony w więzieniu w Strzelcach Opolskich, następnie w Ośrodku Odosobnienia w Kokotku. Zwolniony z internowania 29 kwietnia 1982 r.

Halina Korzyniec

Związana z Duszpasterstwem Ludzi Pracy przy kościele św. Maksymiliana Marii Kolbego w Mistrzejowicach. Po wprowadzeniu stanu wojennego organizatorka wsparcia dla rodzin internowanych: kolonii dla dzieci uwięzionych, zbiórek pieniędzy z przeznaczeniem na pomniki upamiętniające zastrzelonych przez funkcjonariuszy MO górników z kopalni „Wujek”, zamordowanego przez funkcjonariuszy SB ks. Jerzego Popiełuszkę. Kolporterka literatury podziemnej, uczestniczka protestu głodowego w Sanktuarium Matki Bożej w Głogowcu, zorganizowanego w 1985 r. przez członków podziemnej „Solidarności” i Konfederacji Polski Niepodległej, przeciwko przetrzymywaniu więźniów politycznych.

Grzegorz Jerzy Kowalski

Związany z NSZZ „Solidarność” od 1981 r. w Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni, od 1983 r. z Duszpasterstwem Ludzi Pracy przy kościele św. Maksymiliana Marii Kolbego w Mistrzejowicach. Współtwórca oprawy muzycznej mszy świętych w intencji ojczyzny, uczestnik niezależnych wydarzeń artystycznych w ramach „Wieczorów u Maksymiliana”. Prowadził ulokowany w zabudowaniach kościoła punkt wymiany i sprzedaży wydawnictw drugoobiegowych, pozyskując fundusze na działalność duszpasterstwa. Współorganizator

pomocy finansowej dla represjonowanych i ich rodzin.

Józef Antoni Misiek

Zaangażowany w działalność NSZZ „Solidarność” Uniwersytetu Jagiellońskiego od 1980 r., członek Komisji Zakładowej w Instytucie Filozofii UJ. Współorganizator i redaktor niezależnego czasopisma „Universitas”. Po wprowadzeniu stanu wojennego działał w Tajnej Komisji Zakładowej „Solidarności” w Instytucie Filozofii UJ, odpowiadając m.in. za finanse. Uczestnik akcji plakatowych i ulotkowych, organizator sieci kolportażu i kolporter wydawnictw drugoobiegowych, rozprawdzanych m.in. w nowohuckim kombinacie. Pozbawiony możliwości wyjazdów zagranicznych w okresie marzec 1983 r. – marzec 1985 r., inwigilowany przez SB.

Krzysztof Aleksander Ogorzałek

Związany z Komitetem Obrony Robotników, Konfederacją Polski Niepodległej oraz NSZZ „Solidarność” w krakowskim MPK. Wybrany przewodniczącym Komisji Zakładowej w MPK dał się poznać, jako bezkompromisowy działacz niepodległościowy i antykomunistyczny. Zatrzymany 13 grudnia 1981 r. i internowany w Zakładzie Karnym w Nowym Wiśniczu, następnie przeniesiony do Ośrodka Odosobnienia w Rzeszowie-Załężu. Zwolniony z internowania 2 czerwca 1982 r. Współorganizator Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania.

Edward Postawa

Związany z Konfederacją Polski Niepodległej od 1980 r. Nie przerwał działalności po wprowadzeniu stanu wojennego. Drukował w swoim domu jedno z najważniejszych pism Obszaru II KPN – „Niepodległość”, a także inne wydawnictwa KPN (m.in. pismo „Opinia Krakowska”) i podziemnej „Solidarności”. Aresztowany w 1985 r., a następnie skazany na dwa lata pozbawienia wolności w zawieszeniu na cztery lata. Po zwolnieniu z aresztu kontynuował działalność podziemną.

Jan Władysław Rokita

Współorganizator Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego, przewodniczący NZS UJ, delegat na I Ogólnopolski Zjazd NZS w Krakowie, członek Krajowej Komisji Koordynacyjnej. Współorganizator strajku studentów UJ w listopadzie 1981 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego ukrywał się. Zatrzymany 21 stycznia 1982 r., a następnie internowany w Ośrodku Odosobnienia w Załężu koło Rzeszowa (do 7 lipca 1982 r.). Czynny działacz opozycji do końca lat 80. XX wieku. Zaangażowany w działalność m.in. Inicjatywy Obywatelskiej w Obronie Praw Człowieka Przeciw Przemocy, której celem było dokumentowanie i nagłaśnianie przypadków łamania prawa w PRL. Członek Komisji Interwencji i Praworządności „Solidarności” Regionu Małopolska, współorganizator i uczestnik Ruchu Wolność i Pokój, jeden z głównych organizatorów Międzynarodowej Konferencji Praw Człowieka w parafii św. Maksymiliana Kolbego w Mistrzejowicach.

Inwigilowany przez SB, wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany.

Janina Smaza

Uczestniczka strajku w marcu 1971 r., w Andrychowskich Zakładach Przemysłu Bawełnianego „Andropol”, za co została zwolniona z pracy. Związana z NSZZ „Solidarność” od 1980 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego działaczka podziemnej „Solidarności” w Andrychowie i Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej Regionu Śląsko-Dąbrowskiego w latach 1984-1986, a następnie – w latach 1986-1989 – Delegatury Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, ulokowanej przy kościele św. Joachima w Sosnowcu. Kolporterka pism podziemnych, uczestniczka akcji pomocy materialnej dla osób represjonowanych i ich rodzin.

Franciszek Soboń

Związany z NSZZ „Solidarność” od 1980 r., członek Prezydium Komisji Zakładowej w Fabryce Maszyn Budowlanych i Lokomotyw „Bumar – Fablok”, przewodniczący Komisji Wydziałowej na Wydziale Elektrycznym. Od 1981 r. związany z Konfederacją Polski Niepodległej, organizator struktur KPN w „Fabloku”, kolporter pism antyreżimowych. Po wprowadzeniu stanu wojennego internowany w Strzelcach Opolskich i Uhercach do 24 lipca 1982 r. Odmówił podpisania deklaracji lojalności. Inwigilowany przez SB, nękany tzw. rozmowami ostrzegawczymi.

Andrzej Karol Stawiarski

Związany z Duszpasterstwem Ludzi Pracy przy kościele św. Maksymiliana Marii Kolbego w Mistrzejowicach. Jako fotografik utrzymywał uroczystości i demonstracje patriotyczne w latach 1982-1989. Współpracował z Tajną Komisją Robotniczą Hutników „Solidarności” Huty im. Lenina. Wykonywał zdjęcia dla potrzeb krakowskiej konspiracyjnej prasy, m.in. „Hutnika”. Jego prace fotograficzne były wykorzystywane do tworzenia edukacyjnych, niezależnych wystaw eksponowanych m.in. w kościele w Mistrzejowicach. Uczestnik Marszy Szlakiem I Kompanii Kadrowej, za udział, w których był zatrzymywany, przesłuchiwany i karany grzywną.

Czesław Stanisław Szewczuk

Związany z NSZZ „Solidarność” od 1980 r., uczestnik strajku w Hucie im. Lenina w sierpniu 1980 r. Współorganizator Komitetu Robotniczego Hutników, zaangażowany w prace Sekcji Informacji KRH. Został zastępcą przewodniczącego, a następnie redaktorem technicznym pisma KRH „Biuletyn Informacyjny Hutników” oraz „Obserwatora Robotniczego”. W kombinacie współorganizował sieć kolportażu wydawnictw niezależnych. Był nieoficjalnym współpracownikiem tzw. Sieci Organizacji Zakładowych „Solidarności”. W listopadzie 1981 r. został sygnatariuszem deklaracji założycielskiej Klubów Samorządnej Rzeczypospolitej „Wolność – Sprawiedliwość – Niepodległość”. Po wprowadzeniu stanu wojennego internowany, więziony do 4 grudnia 1982 r. Związany z Duszpasterstwem Ludzi Pracy przy

kościół św. Maksymiliana Marii Kolbego w Mistrzejowicach, czynnie angażował się w działalność opozycyjną do końca lat 80.

Waleria Maria Tumanik-Banasik

Związana z Duszpasterstwem Ludzi Pracy przy kościele św. Maksymiliana Marii Kolbego w Mistrzejowicach. W latach 1984-1986 współdziałała z podziemiem solidarnościowym, biorąc udział w kolportażu wydawnictw bezdebitowych w Nowej Hucie. Działała w Społecznym Funduszu Pomocy Pracowniczej, wspierającym prześladowanych za przekonania. Uczestniczka wyjazdu w czerwcu 1986 r. do Poznania delegacji działaczy opozycji z Krakowa w celu uczczenia rocznicy Czerwca 1956 r., zatrzymana przez SB. Karana przez kolegium ds. wykroczeń za udział w manifestacji ku pamięci zastrzelonych przez funkcjonariuszy MO górników z kopalni „Wujek”.

Marcin Zaczek

Zaangażowany w podziemny ruch wydawniczy, jako student Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Krakowie, a następnie lekarz akademicki. Nadzorował druk książek Krakowskiego Towarzystwa Wydawniczego, począwszy od uzgodnień dokonywanych z drukarzami, poprzez odbiór wydanych egzemplarzy i przekazanie ich do kolportażu. Współpracownik Krzysztofa Budziakowskiego, który utworzył KTW i wydawał podziemne publikacje w oparciu o oficjalnie działające zakłady małej poligrafii.

POŚMIERTNIE

Maria Indyk (1950-2006)

Związana z podziemną „Solidarnością” od 1982 r., jako pracownik naukowy Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Uczestniczyła w pracach podziemnych redakcji i wydawnictw, m.in. „Krağ”, „NOWa”, „Przedświt”, „ABC”. Recenzowała publikacje ukazujące się w „Hutniku”. Brała udział w kolportażu wydawnictw podziemnych, udostępniała własne mieszkanie na potrzeby zorganizowania punktu poligraficznego. Aresztowana w 1983 r., pobita przez „nieznanych sprawców” w styczniu 1989 r., inwigilowana przez SB do końca 1989 r.

Kazimierz Rembilas (1943-2004)

Związany z Duszpasterstwem Ludzi Pracy przy kościele św. Maksymiliana Marii Kolbego w Mistrzejowicach, Ruchem Odwaga i Prawda im. ks. Jerzego Popiełuszki oraz Społecznym Komitetem Budowy Pomnika Górników zamordowanych na terenie kopalni „Wujek”. Członek Prezydium Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek”. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność związkową, mimo przeprowadzanych z nim przez SB rozmów ostrzegawczych. Systematycznie organizował zbiórki pieniędzy na rzecz rodzin osób internowanych i zakup wieńców składanych pod

krzyżem w pobliżu KWK „Wujek”. Internowany w okresie 16 czerwca – 23 lipca 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Zabrze-Zaborzu.

Informacje biograficzne na podstawie treści uzasadnień wniosków o nadanie odznaczenia. Ze względu na skrótową formę nie odzwierciedlają w pełni patriotycznego zaangażowania odznaczonych osób.